

E. Z. Cybienko

Polonistyka w Państwowym Uniwersytecie Moskiewskim im. M. W. Łomonosowa

---

Biuletyn Polonistyczny 17/53, 92-96

1974

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

POLONISTYKA W ZSRR

Polonistyka w Państwowym Uniwersytecie Moskiewskim
im. M. W. Łomonosowa

W roku akademickim 1973/74 na Sekcji Słowiańskiej Wydziału Filologicznego specjalizuje się w zakresie języka i literatury polskiej 25 studentów (3 i 5 rok). Historię literatury polskiej wykłada prof. E.Z.Cybienko (która również prowadzi ten sam wykład - w wersji skróconej - dla studentów literaturoznawstwa 3 roku Wydziału Rusycystyki). Studenci-poloniści uczęszczają też na specjalny (monograficzny) wykład nt. "Twórczość Żeromskiego i proza polska XX wieku", prowadzony przez samodzielnego pracownika naukowego Instytutu Słowianoznawstwa i Bałkanistyki AN ZSRR, kand. nauk filologicznych Wiwianę Witt. Inny pracownik naukowy Instytutu, kand. nauk o sztuce Inna Swirida, prowadzi wykład uzupełniający poświęcony sztuce polskiej.

Studenci-poloniści uczestniczą w seminarium "Polska proza końca XIX - początku XX wieku", prowadzonym przez E.Z.Cybienko. Studenci piszą prace na następujące tematy: "Chudożestwiennoje nowatorstwo »Kukły« B.Prusa", "Osobiennosti jumora w romanie Prusa »Kukła« ", "Prijomy psichologiczeskiego analiza w romanie Sienkiewicza »Biez dogmata« ", "Principy izobrażenija istorii w romanie Żeromskiego »Piepiel« ", "Obraz chudożnika w romanie W.Berenta »Gnilje« " i in. ("Nowatorstwo artystyczne »Lalki« B.Prusa", "Właściwości humoru w powieści Prusa »Lalka« ", "Metody analizy psichologicznej w powieści Sienkiewicza »Bez dogmatu« ", "Zasady przedstawienia historii w powieści Żeromskiego »Popioły« ", "Postać artysty w powieści W.Berenta »Próchno« ").

Prace dyplomowe na tym roku poświęcone są mikropowieści Kornela Filipowicza (promotor - kand. nauk filologicznych W. Choriew) oraz prozie Tadeusza Nowaka, czasopismu "Nowe Widnokręgi" i jego roli w walce o polską kulturę demokratyczną, zbiorowi "Vade-mecum" jako poetyckiemu manifestowi C.Norwida (promotor - kand. nauk filologicznych B.Stachiejew). Autor ostatniej pracy - W.Buriakow - pracował przez kilka miesięcy w Warszawie pod kierunkiem prof.Uniwersytetu Warszawskiego Marii Straszewskiej.

Katedra Filologii Słowiańskiej wydelegowała dwóch studentów na międzynarodową konferencję naukową studentów-polonistów poświęconą literaturze Młodej Polski, która odbyła się w maju 1974 r. na Uniwersytecie Jagiellońskim. Studentka I.Tichomirowa przygotowała na tę konferencję referat o inscenizacjach dramatów S.Przybyszewskiego na scenie rosyjskiej, a student M.Głobaczew - o poezji Młodej Polski w rosyjskich przekładach i krytyce. M.Głobaczew opublikował w czasopiśmie "Wiestnik Moskowskiego Uniwersitetieta. Filologija" (1973, nr 3) artykuł na temat "Idiejno-chudożestwiennoje swojeobrazije » Knig polskiego naroda i piligrimstwa « A.Mickiewicza" ("Specyfika ideowo-artystyczna» Książ narodu i pielgrzymstwa polskiego « A.Mickiewicza").

W latach 1972-1973 wykłady dla studentów-polonistów prowadzili: prof. Uniwersytetu Warszawskiego Janina Kulczycka-Saloni - o twórczości Sienkiewicza i o naturalizmie w literaturze polskiej (zob. informację o jej pobycie w Moskwie, "Wiestnik Moskowskiego Uniwersitetieta" 1973, nr 5) oraz doc.Uniwersytetu Warszawskiego Janusz Rohoziński - cykl wykładów o literaturze polskiej okresu międzywojennego (zob. "Wiestnik Moskowskiego Uniwersitetieta" 1974, nr 3).

Pracę w Katedrze Filologii Słowiańskiej podjął aspirant Siergiej Klemientiew, który przygotowuje rozprawę kandydacką na temat "Sowietskaja proza w ocenke polskoj kritiki 1960₀- naczala 70-ch godow" (promotor - prof. E.Z.Cybienko). Opracowuje on też na konferencję jubileuszową poświęconą twórczości L.Leonowa referat o powieściach Leonowa w Polsce, a także recenzje prac polskich o literaturze radzieckiej.

W r. 1973 wydawnictwo Uniwersytetu Moskiewskiego ogłosiło zbiór pt. "Sławianskaja filologija", wyd. 8, pod redakcją prof. S.Bernsztajna i prof. E.Z.Cybienko, w którym opublikowano artykuły: kand. nauk filologicznych T.Tichomirowej - "Warirowanije znaczenija padieżnoj konstrukcii w zawisimosti ot ozysłowej pri nadležnosti padieżnoj formy (tworitielnyj celostno-razdielitelnyj w sowriemiennom polskom jazykie)" ("Zróźnicowanie znaczeniowe konstrukcji narzędnika w zależności od kategorii liczby we współczesnej polszczyźnie"), kand. nauk filologicznych Z.Chołonej - "K problemie pieriewoda poetičeskich proizwiedienij na blizkorodstwiennyje jazyki (słowotwórczeskaja fantazija J. Tuwima » Zielen' « i jejo ruskij pieriewod L.Martynowa)" ("O

problemie przekładu dzieł poetyckich na języki pokrewne: (słowo-
twórcza fantazja J. Tuwima »Zieleń« i jej przekład rosyjski Ł.
Martynowa»), kand. nauk filologicznych S. Musijenko (Grodno) -
"Tworczeskij put' Wilgelma Macha" i M. Ignatowa - "Ot »ustnogo
portrieta« k romanu-ispowiedi" - na materiale polskiej litera-
tury antyfaszystowskiej. Wykładowca Wydziału Dziennikarstwa Uni-
wersytetu Moskiewskiego, znany radziecki krytyk i tłumacz prozy
polskiej, Michał Wasiljewicz Ignatow, obronił pracę kandydacką
na temat "Antifaszystskaja kniga w Polskoj Narodnoj Rjespublikie
(40-50-ye gody)".

W wyżej wspomnianym zbiorze "Filologia słowiańska" zamiesz-
czono również artykuł kierownika Katedry Folkloru Uniwersytetu
Moskiewskiego, znanego radzieckiego sławisty prof. N. I. Krawcowa,
pt. "Romantizm w sławiańskich literaturach i folklor", w którym
autor szeroko uwzględnił materiał polski.

Również w r. 1973 w wydawnictwie Uniwersytetu Moskiewskiego
ukazał się tom pt. "Romantizm w sławiańskich literaturach", przy-
gotowany we współpracy z Uniwersytetem Warszawskim, a poświęcony
VII Międzynarodowemu Kongresowi Sławistów. W tomie znalazły się
artykuły uczonych polskich - E. Sawrymowicza, Z. Libery, J. Magnu-
szewskiego, A. Semozuka, B. Białokozowicza, B. Galstera, M. Straszew-
skiej, J. Wierzbickiego, a wśród artykułów autorów radzieckich -
referat E. Z. Cybienko wygłoszony na Kongresie: "Osobiennosti pol-
skoj i russkoj romantycznej prozy 1830-40-oh godow. K problemie
gierojia i principow jego izobrażenijsa" ("Właściwości polskiej i
rosyjskiej prozy romantycznej lat trzydziestych i czterdziestych
XIX wieku. Problem bohatera i zasad jego tworzenia"), i artykuł
aspirantki Katedry Wiery Chitariszwili: "Adam Mickiewicz w gru-
zinskiej literaturze XIX wieku". Do materiału polskiego odwołuje
się również zamieszczony w tomie artykuł N. Krawcowa: "Mieżsła-
wianskije literaturnyje swiazi w epochu romantizma".

Warszawskiemu Kongresowi Sławistów poświęcono też zbiór prac
Katedry Filologii Słowiańskiej opublikowanych w 1973 r. pt. "Ro-
man w sowremiennych literaturach jużnych i zapadnych sławian"
("Powieść we współczesnych literaturach południowych i zachod-
nich Słowian") - informację o tej książce podano już w BP, z. 46
- z artykułami E. Z. Cybienko o "Sławie i chwale" J. Iwaszkiewicza
i Z. Chołoninej o "Pogoni za Adamem" J. S. Stawińskiego i polskiej
mikropowieści.

E.Z.Cybienko i W.Chitariszwili zamieściły swoje prace w zbiorze "Polski romantyzm i wostocznosławiańskie literatury", opublikowanym w 1973 r. w wydawnictwie "Nauka", a przygotowanym przez Instytut Słowianoznawstwa i Bałkanistyki AN ZSRR wspólnie z Instytutem Badań Literackich PAN (pod redakcją kolegium w składzie: M.Żmigrodzka, A.Iljuszyn, A.Lipatow, S.Nikolski, B.Stachiejew, M.Janion). W tomie znajdują się m.in. artykuły: E.Z.Cybienko: "Romanticzeskij gieroj w polskoj i russkoj prozie naczała 40-ch godow XIX wieka" i W.Chitariszwili: " »Paris« Mickiewicza i »Mierani« Barataszwili".

E.Z.Cybienko i W.Chitariszwili wystąpiły też na białoruskiej konferencji poświęconej typologii i wzajemnemu oddziaływaniu języków i literatur słowiańskich (Mińsk, maj 1973) z referatami: "Jarosław Iwaszkiewicz i russkaja literatura" - Cybienko, i "Russkaja literatura kak posrednik w polsko-gruzińskich literaturnych swiaziach XIX wieka" ("Literatura rosyjska jako pośrednik w polsko-gruzińskich związkach literackich XIX wieku") - Chitariszwili.

Oprócz wyżej wspomnianych E.Z.Cybienko opublikowała w latach 1972-1974 następujące prace: "Bolesław Prus i jego roman »Faraon«", w edycji: "B.Prus, Faraon", "Chudożestwiennaja literatura", Moskwa 1972; "Nowelistyka Marii Konopnickiej w krytyce rosyjskiej", w tomie: "Maria Konopnicka. W 60 rocznicę śmierci poetki", Warszawa 1972; "Iwaszkiewicz i Lew Tołstoj", "Wiestnik Moskowskogo Uniwersitietu. Filologija" 1973, nr 3; "Znaczenie powieści społecznej dla rozwoju realizmu w literaturze polskiej lat 40-70 XIX wieku", "Pamiętnik Literacki" 1973, z.2; "Sztjerner i Lermontow", "Slavia Orientalis" 1973, nr 3; "Wzaimoswiaziliteratur i charaktier literaturnogo processa", w: "Srawnitelnoje izuczenije sławiańskich literatur" ("Badania porównawcze literatur słowiańskich"), "Nauka" 1973; "Problemy sławiańskich literatur na VII Międzynarodnom sjezdzie sławistow", "Wiestnik Moskowskogo Uniwersitietu. Filologija" 1974, nr 1.

W lutym 1974 r. E.Z.Cybienko wygłosiła referat o badaniach twórczości Mickiewicza w Związku Radzieckim - na Międzynarodowej Sesji Naukowej poświęconej 175 rocznicy urodzin Mickiewicza, zorganizowanej przez Roboczą Grupę Sławistyki NRD pod kierownictwem prof. Uniwersytetu im. Humboldta w Berlinie Aloisa Hermanna; wśród referentów tej Sesji znaleźli się także: samodzielny pra-

cownik naukowy Instytutu Słowianoznawstwa i Bałkanistyki AN ZSRR - B.Stachiejew, profesorowie Uniwersytetu Warszawskiego: J.Kulczycka-Saloni, Z.Libera, S.Skorupka, M.Szymczak (obszerną informację o Sesji zamieścił "Wiestnik Moskowskiego Uniwersyteta" 1974, nr 4).

Starszy wykładowca Katedry Filologii Słowiańskiej, kand. nauk filologicznych Tatiana Tichomirowa złożyła do druku monografię pt. "Język polski", która ukaże się w serii "Języki Świata" wydawnictwa Uniwersytetu Moskiewskiego.

Poloniści Katedry kontynuują pracę nad przygotowaniem tomu "Tradycje i nowatorstwo w literaturach słowiańskich XX wieku", będącego drugą kolejną pozycją przygotowaną we współpracy z Uniwersytetem Warszawskim.

Prof. E.Z.Cybienko
Tłum. Anna Grygo

U polonistów Instytutu Słowianoznawstwa i Bałkanistyki
AN ZSRR w Moskwie

W latach 1968-1969 opublikowana została "Istorija polskoj litieratury", t. I-II. W pracy nad nią uczestniczyli wszyscy poloniści-literaturoznawcy zatrudnieni w Instytucie i wielu historyków.

W latach następnych (1969-1972) rozwinęły się w Instytucie badania dotyczące wczesnych epok literatury polskiej. Dotyczy to szczególnie prac kand. nauk A.W.Lipatowa i pracownika naukowo-badawczego W.W.Moczałowej, która niedawno ukończyła aspiranturę w Instytucie i napisała rozprawę kandydacką nt. "Tradicii sriedniewiekowej kultury i litieratura polskich sowizżalów wtorej połowiny XVI pierwoj trieti XVII wieku". Tej samej problematyce poświęcone są jej dwa artykuły: " »Pochożdzenija Kaceka« kak proizwiedienije sowizżalskoj litieratury (" »Peregrynacje Waćka« jako dzieło literatury sowizżalskiej)" - opublikowany na łamach pisma "Sowietskoje sławianowiedienije" 1972, nr 4, oraz "Polskaja rybałtowskaja komiedija na pridwornoj scenie" - w druku.